

KJAK

Grøni politikkurin í Tórshavnar kommunu er í góðum hondum

Elin Lindenskov
býráðslimur í
Tórshavnar Kommunu

Sambært Marin Katrinu Frýdal úr Tjóðveldi er grøn umhvørvispolitikkurin í Tórshavnar Kommunu í vanda, nú Tjóðveldi ikki er við í breiða samstarvinum. Eg kann tryggja Marin Katrinu, at grøn orku- og

umhvørvisppolitikkurin er í góðum hondum hjá nýggju Náttúru og umhvørvisnevndini. Marin Kathrina Frýdal sigur beinleiðis ósatt, tá hon sigur, at meirilutin hevur slept ætlanini um at brúka sjóhita til at hita gamla Salt-sølubygningin við. Tað var ikki meirilutin (Javnaðarflokkurrin, Fólka-flokkurin og Sambands-

flokkurin), men ein samd vinnunevnd við umboðum úr Fólkaflokkinum, Javn-aðarflokkinum og Tjóð-veldinum, sum mæltu til at sleppa ætlanini um at hita bygningin við sjóhita. Sjálv undraðist og harm-aðist eg stórliga tilmælið hjá vinnunevndini at spara sjóhitan burtur í stóru byggjætlanini við Saltsølu-bygninginum, og tí kundi

eg als ikki taka undir við til-mælinum. Hinvegin so kunna vit gleðast um, at vit í meirilut-anum samdust um at útseta spurningin um endaliga orkuloysnina í tveir mánaðir. Hesir tveir mánaðirnir skulu brúkast til at kunna okkum um, hvørjar orkuloysnir kunna brúkast í gamla Salt-sølubygningunum. Sjálvandi skal orkuloysning koma frá

varandi orkukeldum. Náttúru- og umhvørvis-politikkurin í Tórshavnar kommunu er í sera góðum og tryggum hondum í nýggju nevndini. Forkvinnan, Sigrún Mohr, hevur sett framtíðar-orkupolitikkurin í kommun-uni á dagsskránna, so eg gleði meg til samstarvið í náttúru-og umhvørvisnevndini.

Nú er nokk bíðað – styrkið og samskipið tæmastur nú!

Kristina Háfoss
Løgtingskvinna
fyrí Tjóðveldi

Styrkin hjá einum samfelag verður – sum kunnugt – mett eftir, hvussu dugnaligt samfelagið er til, at taka sær av teimum, ið hava størst tørv á eini hjálpanði hond. So er eisini í Føroyum. Hóast ávís framstig hava verið seinastu mongu árin, so eru fetini tíverri ov smá og sein, og gingið verður ov ofta í ring. Neyðugt er, at seta ferðina upp, og at seta samskipaða kós fyrí at røkka málinum um, at Føroyar veruliga skulu vera fyrí øll.

Skulu menna nýggjar tæmastur

Vit koma ongantið at kunna bjóða allar tæmastur her í Føroyum, men stórir møguleikar eru fyrí menning av nýggjum tæmastum. Í 2012 nýttu vit 43 mió. kr. til tæmastur í útlandinum til føroyingar við serligum avbjóðingum. Nøkur vilja altíð hava tørv á at fara uttanlands, meðan onnur kundu fingið sama ella betur tilboð í Føroyum, um rætt varð borið at. Hetta vildi verið ein vinn-vinn stóða fyrí samfelagið alt. Eitt nú tí fólk finga tæmastuna her í heimlandinum, familjur

sluppu undan at flyta av landinum, og nýggj arbeiðs-pláss og førleikamenning vórðu framd í Føroyum.

5-10 ár áðrenn øll fáa rætt til skúla eftir fólkaskúla?

Hóast hetta, so vísir tað seg at ganga ómetaliga seint við menningini av nýggjum tæmastum. Eitt nú er greitt, at hóast tað er ein gøla, at politiska skipanin ikki hevur tryggjað øllum okkara ungu rætt til mennandi skúlatilboð eftir fólkaskúlan fyrí langari tíð síðan, so eru framhaldandi long útlit til, at hetta kemur í rættlag. Spurdi landsstýrismannin um, nær væntast kundi at vit kunnu javnseta øll okkara ungu hesum viðvíkjandi, tá viðgerð av Ólavsøkurøðuni var á Løgtingi. Landsstýris-maðurin upplýstið, at hetta væntandi fór at taka 5-10 ár. Hetta kann als ikki góðtakast, og skal munandi ferð setast á hetta arbeiðið. Eri vís í, at landsstýrismaðurin fær breiða undirtøku fyrí hesum á Løgtingi, um hann ynskir hetta.

Inklusión krevur rættar fyrítreytir

Tá tað kemur til nógva um-talaðu inklusiónina, so er hetta ein søga fyrí seg. Tað er sjálvandi gott og rætt at seta sær sum mál, at rúm skal vera fyrí øllum, eitt nú í barnagørðum, skúlum v.m. Men uttanlands eru tíverri fleiri dømi um, at sokallað inklusión verður nýtt sum umbering fyrí sparingum. Hetta við at niðurleggja serstovur, serflokkar og ser-tæmastur, og í staðin beina øll inn í "vanligu skipanina" við stuðli. Hetta er als ikki

rætta loysnin fyrí øll. Langt frá. Og fyrsta fyrítreytin fyrí at hetta skal eydnast er undir øllum umstøðum, at neyðuga játtanin og førleika-menningin fylgir við. Hetta er nakað, ið tíverri ofta vísir seg at mangla. Eisini í Føroyum.

Manglandi raðfesting kostar dýrt

Tað fer altíð at vera tørvur bæði á møguleikanum at kunna vera partur av "vanligu skipanini", eitt nú við stuðli, og eisini á sertæmastum/sertilboðum. Í dag er stóðan tó langt frá nóg góð á hesum øki. Tí politiska skipanin megnar ikki at raðfesta stuðulsskipanina nóg høgt, og megnar heldur ikki at raðfesta sertilboðini – eitt nú til tann eina serskúlan, Skúlan á Trøðni – nóg høgt, so at framkomin og málrættað serundirvísing kann bjóðast øllum hesum næmingum, ið hava so sera stóran tørv á hesum. Hetta er óskiljandi. Ongin ivi er um, at manglandi ilógan í framtíðina hjá hesum børnum og ungu, kostar bæði teimum og samfelagnum ómetaliga nógva hvønn dag og yvir tíð.

Minst 90 á bíðilista til vardan bústað

Tá umræður bústaðarum-støðurnar hjá føroyingum við serligum avbjóðingum, so kunnu vit fegnast um, at komið er væl áleiðis við at byggja nýggjar vardar bústaðir í Klaksvík og Runa-vík. Eisini eru nakrir vardir bústaðir ávegis á Sandi og í Havn.

Enn standa tó 90 á bíði-lista til vardar bústaðir, og veruligi tørvurin er helst enn størri. Hartil eru fleiri av verandi bústovnum ótíðar-

hóskandi, eins og tørvur er á nýggjum virknis- og umlættingardeplum. Tað er tí týðandi, at ítøkilig átøk og langtíðar ilóguætlan verða framd, í tøttum samstarvi millum land, kommunur og Bústaðir, fyrí at røkka á mál.

Manglandi samskipan ein trupulleiki

Tað er tó ongin ivi um, at tað eru hend ávís framstig innan sernámsfrøðiliga økið seinastu mongu árin. Settar eru á stovn ymiskar tæmastur tvørtur um aðalráð, tvørtur um stovnar og tvørtur um land og kommunur. Sera trupult er tó at fáa neyðuga yvirletið, og er neyðugt at venda sær til ótalligar dyr, áðrenn komið verður á mál við einum heildartilboði. Tí verða somu upplýsingar eisini ofta latnar og við-gjörðar fleiri staðni, og óneyðugt dupultarbeiði í stóran mun framt. Úrslitið er m.a. at ongin samlað persónlig menningarætlan og ongin skipað uppfylging av hesum, verður gjørd fyrí tey, ið hava so alstóran tørv á júst hesum.

Óskipaða tæmestan merkir hartil at tey, ið hava tørv á hesum, als ikki fáa fult gagn burturúr verandi tæmastum. Tíverri tykist ofta sum um at «skipanirnar» og «kongaríkini» koma framum persónin, ið hevur tørv á hjálpanði hond. Hetta skal sjálvandi vendast á øvugt – tí persónurin skal sjálvandi í miðdepilin.

Full samskipan møgulig og alneyðug

Og tað ber lætt til at fremja. Hetta við at velja eitt stað, «eina hurð», og har útnevna persónligan ráðgeva, ið sam-

skipar og leypanði fylgir upp uppá øll viðurskifti, ið hava við persónin, ið hevur serligar avbjóðingar, at gera. Á henda hátt verður tryggjað ein skjót og góð tæmasta, ið stóðugt tekur útgangsstøði í tørvinum hjá tí einstaka persóninum.

Samstundis vil full sam-skipan, umvegis persónligan ráðgeva, tryggja tættari samstarv tvørturum ymsu eindirnar og stovnarar, ið veita tæmasturnar. Hetta fer aftur at bera við sær størri vitanardeiling, betri gagnnýtslu av førleikum, at sloppið verður undan dupult-um fyrisitingararbeiði, og at fleiri og betri tæmastur kunnu veitast. Hartil gerst tað heldur ikki eitt "yvir-raskils" fyrí skipanina, tá ein persónur við serligum avbjóðingum skiftir frá barnagarði til fólkaskúla. Frá fólkaskúla til miðnám. Frá miðnámi til egnan bústað, møguligt vart starv o.s.fr.

Løgtingið samtykt uppskot frá Tjóðveldi

Í vónini um, at seta ferð á eina menning innan hetta økið, lógdu vit í Tjóðveldi í 2012 eitt uppskot til samtyktar fyrí á Løgtingi, ið hevði til endamáls, at fáa eina fult samskipaða tæmastu til fólk við serligum avbjóðingum. Uppskotið hevði eisini til endamáls at fáa tikið ítøkilig stig til, at minka um tørvin á, at senda børn, ung og vaksin av landinum, men heldur – har hetta letur seg gera – bjóða tæmasturnar í Føroyum.

Enn bíða vit... Løgtingið samtyktið upp-skotið, ið álegði landsstýrin-um at koma við frágreiðing – í seinasta lagi í 2012 – um,

júst hvussu tæmasturnar kundu og skuldu samskipast framyvir. Sjálvt um vit eru í 2014, so er onki úrslit komið frá landsstýrinum. Síðan 2012 hevur fráboðanin verið, at arbeiitt verður við málinum. Men tað, at so nógva ár nú eru farin framvið, uttan at úrslit fyriliggur, og enntá hóast eitt samt Løgting hevur álagt Landsstýrinum at koma við frágreiðing, tað sigur nakað um, at hetta økið als ikki fær ta raðfesting, ið tað átti. Tíverri.

Úrslit takk.

Og meðan vit bíða, flyta alsamt fleiri familjur við børnum og ungum við ser-ligum avbjóðingum av land-inum. Hetta er í allar mátar ein tap-tap stóða fyrí allar partar.

Kann ikki annað enn undrast um, at politiska skipanin kann fremja eina røð av umfatandi broytingum eftir fáum døgum, men tá tað kemur til at fremja samskipan av tæmastum til fólk við serligum avbjóð-ingum, ella at veita øllum mennandi skúlatilboð eftir fólkaskúla, ella at halda grundleggjandi ásetingar í ST-sáttmálanum um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek - so ganga ár eftir ár eftir ár. Og enn bíða vit.

Nú er nokk tosað, skrivað, fundast og bíðað.

Vit vilja síggja úrslit.